

Алғы сөз

Колыңыздағы «Көшбасшылық: теория және практика» оқулығының сегізінші басылымы көшбасшылықты зерттеудің кең таралған, көбіне қарабайыр көзқарас және абстрактілі теориялық ұстанымдарының толық зерттелмеген мәселелерін зерделеп, тұжырымдау мақсатында жазылған. Алдыңғы басылымдар секілді, бұл басылым да таңдаулы көшбасшылық ұстанымдарға шолу және жан-жақты терең талдау жасап, жекелеген теориялық тәсілдерді нақты бір ұйымдарда қалай қолдануға болатынына ерекше көңіл бөледі. Негізінде, менің алға қойған мақсатым – көшбасшылық теориясының оның практикасына ықпалын және оны қалай бағыттайтынын зерттеу.

БҰЛ БАСЫЛЫМНЫҢ ЖАҢАЛЫҒЫ НЕДЕ?

Бір атап өтерлігі – басылымға *ізбасарлық* жөнінде жаңа тарау енгізілді. Бұл тарауда ізбасарлықтың сипаттамасы, негіздері және оның жүзеге қалай асатыны жан-жақты қарастырылады. Көшбасшылықты зерттеудің жаңа ұстанымының анықтамасы, моделі және соның төңірегіндегі соңғы зерттеулер мен оның қолданылуы беріледі. Жаңадан қосылған тың тақырып ізбасарлық пен деструктив немесе зиянды көшбасшылық арасындағы байланысты терең зерттейді. Бұдан бөлек, ізбасарлықтың күшті және осал тұстары айқындалып, оқырманға өзінің ізбасарлық стилін бағалауға көмектесетін сауалнама берілді. Тарау соңында ізбасарлық жайындағы үш кейс-стадиді кездестіресіз. Оның бірі Пенсильвания штатында орын алған зорлау жанжалы жайында болса, екінші кейс 1936 жылғы АҚШ-тың ескек есу спортының олимпиадалық құрамасына қатысты берілген.

12-тарауда деструктив көшбасшылықты талқылаудан бөлек, бұл басылымда көшбасшылық пен псевдотрансформациялық көшбасшылықтың көлеңке тұсы және бірнеше тарауда оны теріс әрі асыра пайдалану мәселесі кеңінен сөз етіледі. Сонымен бірге оқырмандар «Этика» тарауында жаңа өзін-өзі бағалау құралы – Этикалық көшбасшылық стилі сауалнамасымен

(ELSQ) танысады. Бұл сауалнама көшбасшылықтағы жетекші стилін бағалап, басшыларға этикалық дилеммамен бетпе-бет келгенде, шешім шығаруда қандай мәселеге басымдық беретінін түсінуге көмектеседі.

Оқулықта алдыңғы басылымдардың бірқатар ерекшелігі сақталды. Ал кей тұстарына жаңа зерттеулер қорытындысы, цифрлар мен кестелер қосылды. Сондай-ақ көшбасшылыққа қатысты көптеген тақырыптың (мәселен, Көшбасшы–ізбасар ықпалдастығы теориясы, трансформациялық және шынайы көшбасшылық, командалық көшбасшылық, әйелдер көшбасшылығының шытырманы және көшбасшылықтың тарихи анықтамалары) күнделікті қолданысын қамтитындай деңгейде толықты. Бұл басылымның форматы бұған дейінгі басылымдардағы қолданылған форматқа ұқсас. Алдыңғы жарық көрген оқулықтардағыдай, «Көшбасшылық: теория және практика» кітабының жалпы мақсаты – көшбасшылықты зерттеудің түрлі көзқарасы, ұстанымы мен оны тиімді жүзеге асыру жолдары жайындағы түсінігімізді тереңдету.

ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

Бұл кітапта көшбасшылық жөніндегі көптеген зерттеу ұсынылып, талданса да, материалды қысқа-нұсқа әрі қызықты етіп берудің барлық алғышарты жасалды. Оқулыққа рецензия жазған авторлар бірауыздан бұл еңбектің негізгі мықты тұстарының бірі оның айқындығында екенін айтты. Жазу стиліне қоса, кітаптың басқа да бірнеше ерекшелігі оны оқырманға тартымды етеді.

- Барлық тарау бірдей форматта құрылған: онда әуелі теория, кейіннен кейс-стади орын алады.
- Әр тарауда қарастырылып отырған ұстанымның күшті және осал тұстары талқыланып, оқырманға әрбір ұстанымның салыстырмалы артықшылығын анықтауға мүмкіндік береді.
- Әр тарауда көшбасшылық ұстанымының практикалық қырлары және оны қазіргі ұйымдық орталарда қалай қолдануға болатыны талқыланады.
- Әрбір тарауда көшбасшылыққа қатысты кең таралған мәселелер мен дилеммаларды көрсететін үш кейс-стади беріледі. Әр кейс-стадидің соңында оқырманға сол кейсті интерпретациялауға көмектесетін пайымдау сұрақтары бар.
- Әр тарауда оқырманға көшбасшылық ұстанымды өзінің жетекшілік стиліне немесе ортасына қолдануға жәрдемдесетін сауалнама ұсынылады.

- Сызбалар мен кестелер теорияның мазмұнын байытып, идеялардың мағынасын арттыра түседі.
- Осындай ерекшеліктер арқылы кітапты мазмұнды, түсінікті және пайдалы етіп шығаруға көп күш салынды.

АУДИТОРИЯСЫ

Бұл кітапта көшбасшылық теориясының толыққанды мазмұны да, сондай-ақ оның шынайы ситуацияларда қалай қолданылатыны жайындағы талқылау да қамтылған. Оқулық менеджмент, көшбасшылық, бизнес, білім беру саласындағы көшбасшылық, мемлекеттік басқару, мейіргерлік іс және мәндел медицина мамандықтары, әлеуметтік жұмыс, қылмыстық сот төрелігі, өндірістік және ұйымдық психология, коммуникация, дін, ауыл-шаруашылық білім беру, саяси және әскери ғылым, сондай-ақ кәсіби оқу (тренинг) және даму салаларындағы студенттер мен магистранттарға арналған. Мұны әсіресе ұйымдық мінез-құлық туралы негізгі курстарға қосымша оқулық немесе MBA оқу бағдарламасы аясындағы шолу материалы ретінде пайдалануға болады. Сондай-ақ бұл кітап студенттік іс-шараларда, үздіксіз білім беруде, өндірістен алшақтамай оқытуда және басқа да көшбасшылықты дамыту бағдарламаларында оқулық ретінде кәдеге асады.

ЭЛЕКТРОНДЫҚ РЕСУРСТАР

SAGE edge

Оқытушыларға арналған SAGE edge

Оқытушыларға арналған, парольмен қорғалған бұл ақпараттық сайт edge.sagepub.com/northouse8e мекенжайында орналасқан. Ол студенттердің барынша терең білім алуына ыңғайластырылған орта қалыптастыруға көмектесу мақсатында жоғары сападағы контент арқылы білім беруге қолдау көрсетеді. SAGE edge сайтының осы кітапқа арналған парақшасында оқытушыларға арналған мынадай ресурстар бар:

- AACSB стандарттарына сәйкес құрастырылған **тестілеу ресурстары** мен Блум таксономиясы **ExamView тест құрастыру бағдарламасының** көмегімен сан алуан тестілеу элементін ұсынады. Әр тарауда оқытушыларға студенттерді бағалау нұсқаларын ұсынатын 100 тест сұрағы бар.

- Өзгертуге болатын, әр тарау үшін жекелей құрастырылған **PowerPoint® слайдтары** курсқа арналған мультимедиалық презентация жасауда өте ыңғайлы.
- Әр тарауға арналған **дәріс конспектілері** PowerPoint слайдтарымен бірге өзара байланысып, дәрістер мен сынып ішіндегі талқылауға дайындықты жеңілдету үшін негізгі концептілерді қысқаша қорытындылайтын маңызды ақпараттық материал ретінде қызмет етеді.
- Мүқият таңдалған **видео және мультимедиалық контент** концептілерді негіздеп, әрі қарай тереңірек түсінік туындататындай басты тақырыптарды зерделеуге көмек көрсетеді.
- Кітаптағы **сұрақтардың үлгі ретіндегі жауаптары** маңызды ақпарат береді.
- **Кейс-стади** бөлімінің ішінде тақырыптың қысқаша мазмұны, талдаулар, талқылау барысында көмектесетін жауап үлгілері және жаттығулар енгізілген.
- Берілетін **курстық жобалар** мен **тапсырмалар** студенттерге жаңа көзқарас тұрғысын ұсына отырып, зерделеген концептілерді әртүрлі контексте қалай жұмыс істейтінін көру үшін қолдануға көмектеседі.
- Әр тараудағы жекелей **талқылауға арналған сұрақтар** студенттерді материалды оқуға ынталандыру және маңызды контентті тағы бір пысықтау арқылы өзара әрекеттестіктің басталуына жол ашады.
- **Ықпалды SAGE ғылыми журналдарындағы мақалалар мен бизнес-кейстерге эксклюзив қолжетімділік** маңызды зерттеулер мен ғылыми білімді тарауларда айтылатын концептілермен байланыстырып, оларды негіздей түседі.
- **Кітаптағы кестелер мен сызбаларды** жүктеп алуға болады.
- **SAGE курстарының жинақтары LMS-ке** (LMS: Learning management system – оқу бағдарламаларына арналған компьютерлік қосымша. – *Ауд.*) оңай қосылуды қамтамасыз етеді.

Студенттерге арналған SAGE edge

Жалпыға қолжетімді серіктес интернет сайты студенттерге курс жұмысы барысындағы мақсаттарын қолайлы оқу ортасында жүзеге асыруға көмек береді:

- Мобильді құрылғыларда қолдануға ыңғайлы **викториналар** өзіндік бағалау мен жаттығу жұмыстарын жүргізуге жол ашады.
- Мобильді құрылғыларда қолдануға ыңғайлы **карточкалар** негізгі концептілерді түсінуді жеңілдетеді.

- Мұқият таңдалған **видео мен мультимедиалық контент** концептілерді негіздеп, әрі қарай тереңірек түсінік туындататындай басты тақырыптарды зерделеуге көмектеседі.
- Эксклюзив! **SAGE ғылыми журналдарындағы толықмәтінді мақалалар** әр тарауда келтірілген концептілерді негіздеп, кеңейтетіндей мұқият іріктеліп алынды.
- Жаттығулары бар **мазмұнды веб-ресурстар** тақырыптарды әрі қарай да тереңірек зерделеуге жәрдемдеседі.

SAGE курс жинақтары

SAGE курс жинақтарының арқасында оқытушылар мен студенттерге арналған біздің сапалы контентімізді оқу орнының білім беру процесін басқару жүйесіне (LMS) импорттау оңай. Түсінікті әрі қолайлы **SAGE курс жинақтары** сізге шынымен де маңызды дүниеге, яғни курс мазмұнын студенттеріңіздің қажеттілігіне сай әзірлеуге мүмкіндік береді. Осы кітапқа арнайы әзірленген SAGE курс жинақтарын Blackboard, Canvas, Desire2Learn (D2L) және Moodle компьютерлік бағдарламаларында пайдалануға болады.

SAGE edge веб-сайтында қолжетімді контентке қоса, курс жинақтары мыналарды да қамтиды:

- **Педагогика тұрғысынан сенімді бағалау құралдары** шолу жасауға, практикада байқап көруге және сыни ойлауға үйретеді. Сонымен бірге студент белсенділігін өлшеудің жақсырақ әрі әлдеқайда толыққанды жолын ұсынады:
- **Тараудағы алдын ала және қорытынды диагностикалық тестілеу** студент үлгерімін жақсарту мүмкіндіктерін анықтайды. Сол сияқты, студенттің прогресін қадағалайды және оқытудың негізгі мақсатына жетуге қол ұшын береді.
- Күрделі бағалау тапсырмалары мен ресурстарды пайдалану және қосу жолдары жайында **нұсқаулық** беріледі.
- **Мультимедиалық бағалау құралдары бар видеолар** студенттің әртүрлі оқыту стиліне деген бейімі мен қызығушылығын арттыратын концептілерді негіздейді. Видеодағы бағалау сұрақтары сіздің үлгерім журналыңызға түседі.
- **Электрондық кітапқа сілтемелер** кітаптың мобильді құрылғы үшін қолайлы нұсқасына қолжетімділікті жеңілдетеді, оны кез келген жерде және кез келген уақытта оқи беруге болады.

Интерактивті электрондық кітап

«Көшбасшылық» (8-басылым) **интерактивті электрондық кітап** ретінде де қолжетімді. Оны кітаппен бірге келсе, небәрі 5 АҚШ долларына немесе бөлек сатып алуға болады. Интерактивті электрондық кітап түпнұсқа және лицензияланған видеолардың гиперсілтемесін ұсынады. Оның ішінде **Питер Нортхаустың авторлық видеолары** да бар, онда көшбасшылықтың әртүрлі концептісі жайында айтылады. Интерактивті электрондық кітаптан қосымша кейс-стадилер, сондай-ақ кітап беттерінде бар мұқият іріктелген ғылыми журнал мақалаларын табысыз. Сонымен қатар пайдаланушылар белгілеу, бетбелгі жасау, конспекті жазу мен оны бөлісу және басқа да оқу құралдарына тікелей қолжетімділік орнатады.